

Sammenfatning av høringsuttalelser med kommentar

Under følger en sammenfatning av høringsuttalelser til forslag til plan for avbøtende tiltak for flytting av rein til og fra vinterbeitesone 5. Knyttet til høringsuttalelsene finnes også en sammenfatning av Øyfjellet Winds kommentar.

1 Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt

NVE mottok tilbakemelding fra reinbeitedistriktet den 05.09.2022¹.

Distriktet mener at Øyfjellet Wind må dekke kostnader knyttet til transport fordi lastebiltransport er en konsekvens av vindkraftverket, selv om de også tidligere har benyttet transport til flytting mellom sesongbeiter. Behovet for transport har vært en konsekvens av andre inngrep i distriktets områder som vanskeliggjør tradisjonell drift. Jillen-Njaarke mener at Øyfjellet Wind må ta ansvar for reindriftas driftsforutsetninger.

Reinbeitedistriktet ga ingen direkte tilbakemelding i høringsuttalelsen på hvilke andre avbøtende tiltak som er aktuelle for å gjennomføre flytting av rein til og fra vinterbeitesone 5. Jillen-Njaarke anmodet NVE å se på midlertidige løsninger for den kommende høsten (2022).

Øyfjellet Winds kommentar², datert 24.09.2022:

Øyfjellet Wind skriver at de vil dekke *merkostnader*, men at de ikke kan se at distriktet påføres merkostnader til lastebiltransport som følge av vindkraftverket. Årsaken er at distriktet har benyttet lastebil- og fergetransport også i tiden før vindkraftverket ble bygget. De mener videre at dersom det opprettholdes et krav om at Øyfjellet Wind skal dekke denne utgiften, inkl. helikopter, er det en ren utgifts-/erstatningspost som skal avgjøres av skjønnsretten, ikke av NVE gjennom fastsettelse av avbøtende tiltak.

2 Statsforvalteren i Nordland

Statsforvalteren i Nordland ga høringsuttalelse³ til forslag til plan for avbøtende tiltak, 12.10.2022.

Statsforvalteren beskriver høstflyttingen som korte dager med lite lys, usikker is, snøskredfare og store variasjoner i snøforhold. Vårflyttingen har lengre dager med mer lys, mer stabile snøforhold og utjevnet terreng på fjellet. Isen er sikker på høyereliggende og uregulerte vann. Reinen er i dårligere kondisjon, må behandles varsomt og få den tiden den trenger på å flytte.

¹ NVE ref. 201707386-412

² NVE ref. 201707386-421

³ NVE ref. 201707386-427

Statsforvalteren bekrefter at rein er flyttet med bil til vinterbeite 5 og tradisjonelt langs bakken tilbake fra vinterbeite 5 de siste årene, men at dette ikke kan legges til grunn. De mener det er viktig å ivareta tradisjonell, samisk reindrift. Den eneste sikre flyttleia mellom vinterbeitesone 5 og de øvrige årstidsbeitene gikk gjennom Øyfjellet vindkraftverk. Fordi området har hatt en viktig funksjon utover flytting, mener Statsforvalteren det er behov for følgende tiltak som ikke er knyttet direkte til transporten:

- *fôring på Sjåmoen*
- *tiltak knyttet til flytting andre veier eller*
- *økt bruk av helikopter til ettersamling.*

Gjerder og infrastruktur

Statsforvalteren mener at mobile gjerder er lite hensiktsmessige. Det må etableres permanente beitehager med tilgang på vann. Det må være på- og avlastningsmuligheter på begge sider av vindkraftverket. Det er nødvendig med gjerdeanlegg både i Demmeldalen og på Oppland.

Statsforvalteren mener utbygger skal være ansvarlig for søknadsprosessene, eventuelt bistå Jillen-Njaarke med nødvendige ressurser.

Brøyting

Om vårflyttingen skal gjøres langs bakken, er det best at veiene ikke brøytes. Dersom veien har vært brøytet, må kantene jevnes ut.

Flytting og driving

For å få til slipp av rein i utkanten av vindkraftverket, foreslår Statsforvalteren følgende tiltak:

- *Beitehager*
- *Korridorer med ledegjerder der reinen kan drives fra slipp-punkt*
- *Etablering av kortere veistrekninger for å komme bort fra eksisterende infrastruktur*
- *Ryddegate i skogen.*

Reinen kan bli stresset og stikke tilbake etter slipp. Tiltakene er derfor usikre.

Om transport på bil blir nødvendig for tilgang til vinterbeitesone 5, anser Statsforvalteren at flyttleias funksjon er ødelagt. Det vil kreve en søknad og godkjenning av omlegging av flyttleia, jfr. § 22 i Reindriftenloven.

Hvis turbinene stoppes den tiden det tar å flytte reinen forbi vindkraftverket, tilsvarende den tradisjonelle flyttingen gjennom området, anser Statsforvalteren at flyttleias funksjon ikke er ødelagt.

De mener videre at tiltakene må evalueres fortløpende og tilpasses reindriften behov i fremtiden.

Øyfjellet Wind AS kommentar⁴ til Statsforvalterens høringsuttalelse, 13.01.2023.

Øyfjellet Wind mener at beskrivelsen av lastebilbruk er ikke en generalisering fordi Jillen-Njaarke har brukt transport også før vindkraftverket ble etablert.

Øyfjellet Wind påpeker at mobile gjerder er mye i bruk i reindriften for midlertidig styring av flokken og vil fortsatt finansiere innkjøp av mobile gjerder hvis distriktet ønsker det. De mener distriktet må sende søknadene om permanente gjerder. Distriktets nødvendige kostnader ved administrasjon vil være en del av de avbøtende tiltakene.

Når det gjelder tilrettelegging langs veier foreslår Øyfjellet Wind at distriktet varsler om når og hvordan de vil flytte, slik at brøyting/utjevning av brøytekanter kan tilpasses den aktuelle flyttingen.

Øyfjellet Wind viser til OEDs MTA-vedtak der det åpnes for stans av enkeltturbiner dersom dette viser seg å være nødvendig, Men skriver at det ikke er grunnlag for å ta i bruk dette mulige tiltaket nå fordi det ble flyttet rein uten stans av turbiner i 2022. De skriver at de vil forholde seg til OEDs vedtak hvis erfaring viser at det er nødvendig.

Øyfjellet Wind fremholder at de vil bidra til at reindriftens arbeid med flytting kan gjennomføres så enkelt og effektivt som mulig ved:

- *Dekning av kostnader til innkjøp av mobile gjerder og stille med lagringsplass til disse.*
- *Sikre fremkommelighet på veien i planområdet hvis distriktet ønsker å kjøre lastebil gjennom planområdet fremfor å bruke ferge til Hundåla som før.*
- *Fjerne fysiske hindringer og legge til rette for flytting til fots gjennom planområdet, som å ta ned brøytekanter, tilpasse skjæringer mv.*
- *Redusere forstyrrelser i vindkraftverket ved å begrense menneskelig aktivitet under flyttingen.*
- *Dersom distriktet konkretiserer hva slags anlegg det de ønsker i Demmeldalen eller Livatnet, er ØWAS fortsatt positiv til å finansiere det.*

Dersom det på sikt viser seg at tiltakene ikke er tilstrekkelige for å gjennomføre flyttingen på en god måte, mener Øyfjellet Wind at NVE skal kunne pålegge ytterligere avbøtende tiltak i fremtiden. På den måten kan en høste erfaring og tilpasse tiltakene til området og reindriftens bruk.

Øyfjellet Wind er enig i at distriktet får merarbeid ved flytting gjennom vindparken til fots sammenlignet med situasjonen uten vindkraftverket, men at dette bør behandles som erstatningspost i reindriftsskjønnet som avgjøres i skjønnsaken. Øyfjellet Wind legger til grunn at NVE ikke skal fastsette erstatning for dette.

⁴ NVE ref. 201707386-437

Øyfjellet Wind mener at kostnadene ved tiltakene de skal finansiere er usikre og at dersom partene ikke blir enige, kan omfanget av kostnadene overlates til skjønnsretten.

3 Tina Berit K. Hætta

Tina Berit K. Hætta skriver i sin høringsuttalelse⁵ datert 31.10.2022, at hun ikke har brukt vinterbeiteområde 5 siden hun overtok siidaandelen, men at hun vil bruke vinterbeiteområde 5 i fremtiden hvis mulig. Hun skriver at etableringen av vindkraftverket, har endret driftsmønsteret i distriktet. Flyttingen har blitt mer komplisert, også til og fra andre vinterbeitesoner.

Avbøtende tiltak må sørge for at siidaene får samlet og skilt ut flokkene på østsiden av Vefsna før elva fryser til. Hvis reinen trekker over elva, kan dyrene spres i et større område nordover mot vindkraftverket. Da kan Hættas rein bli med den andre flokken til vinterbeiteområde 5. Hvis dyra føres i vinterbeiteområde 5, mener hun det er sannsynlig at hennes dyr kan trekke mot dette området, noe som ikke er ønskelig.

Vanskelige driftsforhold fører til økte driftskostnader pga. behov for ekstra gjeting i forbindelse med sanking, ettersanking og skilling. Avbøtende tiltak må omfatte helikopter og ekstra personell under samling av flokken før den trekker over elva.

For å unngå unødvendig spredning før høstflyttingen må distriktet samle reinen tidligere på høsten enn i tradisjonell drift. Tidligere samling gir merarbeid med ettersanking. Mangel på sporsnø er en utfordring. Det normale trekket for reinen er vestover til områdene vest for Vefsna, og derfra til områdene der vindkraftverket ligger, samt områdene sør og vest for dette. Hætta mener det er usikkert hvordan reinen vil reagere og hvordan den vil trekke mtp. vindkraftverket, men hun forventer at samlingen blir mer krevende. Hætta nevner også at dersom dyrene trekker ut på de regulerte vannene, der isen ofte er usikker, vil det være vanskelig å hente dyrene inn igjen.

Hætta skriver videre at det ikke er riktig at flytting kan gjennomføres på tradisjonelt vis til og fra de andre, større vinterbeiteområdene i sørvest, selv om vindkraftverket er etablert. Hun har hatt behov for å frakte rein med lastebil til vinterbeitesone 4 for å unngå at reinen blir med til vinterbeitesone 5. Hun mener dekking av disse kostnadene kan være et avbøtende tiltak.

Hætta skriver at flytting med transportmiddel til og fra vinterbeiter kan ta flere dager/uker å gjennomføre. For å unngå spredning må dyrene slippes fra transport og inn i et samlegjerde. Det må etableres gjerdeanlegg på både opplastings- og avlastingspunkter. Hun skriver at det ikke er samme behov for samlegjerder ved flytting ved driv langs bakken der flokken er mer samlet. Hætta skriver at det også er behov for mobile gjerdeanlegg.

Når dyrene står i samlegjerdet, må de føres. Det er også aktuelt å fore for å holde dyrene på ønsket vinterbeiteområde. Hun mener utgifter til nødvendig føring inkl. redskaper og ekstra bemanning til foring og gjeting må inngå i de avbøtende tiltakene.

⁵ NVE ref. 201707386-433

Øyfjellet Wind AS kommentar⁶ til høringsuttalelse fra Hætta datert 30.09.2022

Øyfjellet Wind legger til grunn at Hætta har rett til å benytte seg av de avbøtende tiltakene som gjøres av hensyn til distriktet, og at hennes bruk ev. fremtidige bruk av vinterbeitesone 5 påvirkes av vindkraftverket på samme måte som de øvrige reindriftsutøverne i distriktet. Øyfjellet Wind mener hun ikke har redegjort konkret for forhold som tilsier behov for særskilte avbøtende tiltak for Hætta. De mener derfor det ikke er grunnlag for avbøtende tiltak utover det som etableres av hensyn til distriktet. Øyfjellet Wind ber om at NVE ikke fastsetter særlige avbøtende tiltak av hensyn til enkeltutøvere i distriktet, men presisere at de avbøtende tiltakene skal komme alle reineierne i distriktet til gode.

4 Øyfjellet Wind AS' kommentar til protokoller fra konsultasjonene, med justering til forslag til avbøtende tiltak

Øyfjellet Wind foreslår i brev av 06.03.2023⁷ at NVE konkretiserer et sett av avbøtende tiltak nå, som etter erfaring kan suppleres med ytterligere avbøtende tiltak. Øyfjellet Wind peker på at NVE skal fatte vedtak om en konkretisering av avbøtende tiltak som skal legge til rette for distriktets tilgang til og fra vinterbeitesone 5, og ikke tiltak for distriktets alminnelige drift. De mener at distriktet og Øyfjellet Wind kan komme til enighet også om slike elementer, men ikke gjennom dette vedtaket.

Permanente og midlertidige gjerdeanlegg mv.

Øyfjellet Wind viser til sitt forslag av 27.04.2022 der tilskudd til oppgradering av gjerdeanlegget på Sjømoen er et mulig tiltak. De skriver at det ikke er noen årsakssammenheng mellom etableringen av vindkraftverket og tilstanden til gjerdeanlegget på Sjømoen. De mener at tilskudd til oppgradering av Sjømoen og nye permanente gjerder på øst- og/eller vestsiden av Vefsna, vil være et tilskudd til distriktets alminnelige drift. Øyfjellet Wind mener dette faller utenfor saken som skal avgjøres i dette vedtaket. De er likevel positive til å diskutere dette temaet, men utenfor rammene for saken som nå skal avgjøres av NVE.

Øyfjellet Wind konstaterer at distriktet ønsker seg permanente gjerdeanlegg på flere steder i stedet for mobile gjerder, men at distriktet er åpne for å ha mobile gjerder som en del av «verktøykassen». De fastholder derfor forslaget om at et av tiltakene er å finansiere innkjøp av mobile gjerder. Øyfjellet Wind fastholder også at de kan dekke utgifter til innkjøp av et permanent samlegjerde i Demmeldalen eller ved Livatnet, jf. brev 13.01.2023.

Øyfjellet Wind viser til at distriktet ønsker stans av samtlige turbiner ved en eventuell flytting langs bakken, i en periode på minst én måned. De viser til at det i OEDs MTA-vedtak er åpnet for stans av enkeltturbiner hvis nødvendig. De viser også til at det våren 2022 på få dager ble

⁶ NVE ref. 201707386-435

⁷ NVE ref. 201707386-445

gjennomført flytting uten stans av turbiner eller andre avbøtende tiltak. Øyfjellet Wind mener at etter å ha høstet mer erfaring med flytting gjennom vindkraftverket ser at det er behov for stans av enkeltturbiner innenfor rammene av OEDs godkjennelse av MTA-planen, vil Øyfjellet Wind åpne for det. De mener at det ikke er grunnlag for å ta i bruk dette inngripende tiltaket nå.

GPS-bjeller

Når det gjelder GPS-bjeller, er Øyfjellet Wind positiv til at GPS-bjeller inngår som avbøtende tiltak. Dersom det er riktig at distriktet per i dag innehar ca. 40 GPS-bjeller, er de villig til å finansiere innkjøp av inntil 40 ytterlige GPS-bjeller til bruk for distriktet.

Eidsåsen

Øyfjellet Wind oppfatter at flytting av rein via Eidsåsen avvises av distriktet. De er enig i at alternativet dels er avhengig av isforholdene på Hundålvatnet, men mener at alternativet kan utvikles slik at det ikke inkluderer Hundålvatnet. De mener derfor at tilrettelegging for flytting via Eidsåsen bør være med som et mulig tiltak i fremtiden.

Partenes roller ved etableringen av permanent infrastruktur mv.

Øyfjellet Wind viser til protokollen fra konsultasjonen med Jillen-Njaarke der det kommer fram at reinbeitedistriktet mener Øyfjellet Wind skal stå for planlegging, søknader mv. ved etableringen av permanent infrastruktur. Øyfjellet Wind mener dette ikke er i tråd med OEDs MTA-vedtak, som sier at dette er distriktets ansvar. Øyfjellet Wind skriver at de er ansvarlig for å finansiere ny og permanent infrastruktur og dekke kostnader for andre avbøtende tiltak for å begrense konsekvensene av vindkraftverket.

Øyfjellet Wind skriver at løpende vedlikehold må være distriktets ansvar. Dersom det løpende vedlikeholdet overlates til Øyfjellet Wind, vil det være å flytte deler av de alminnelige driftskostnadene over på dem.

Tilleggsforing

Øyfjellet Wind har ingen innvendinger mot at kortvarig tilleggsforing i tilknytning til flyttingen inngår i listen over avbøtende tiltak som fastsettes nå. Omfanget av finansieringsplikten bør derfor fastsettes av skjønnsretten.

Helikopter

Øyfjellet Wind er usikre på behovet for å bruke helikopter under flyttingen og at det ikke er nødvendig å pålegge finansiering av helikopterbruk nå. Men fordi distriktet allerede har gjennomført flytting gjennom vindkraftverket ved bruk av helikopter mener Øyfjellet Wind det tilsier at helikopter er blant tiltakene som kan bli pålagt i fremtiden hvis flytting uten helikopter viser seg vanskelig.

Øyfjellet Wind mener skjønnsretten kan ta stilling til om utgifter til helikopter er nødvendig som tapsbegrensende tiltak.

Fast kontaktperson

Øyfjellet Wind stiller med en fast kontaktperson som distriktet kan forholde seg til.

Fremtidige evalueringer av avbøtende tiltak mv.

Øyfjellet Wind mener det bør være NVE som utpeker utreder ved fremtidige evalueringer. De mener det allerede nå kan settes et tidspunkt for evaluering noen år frem i tid.